

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2000/35/EF

2005/EØS/16/23

av 29. juni 2000

om bekjempelse av forsinket betaling ved handelstransaksjoner(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾, på grunnlag av Forlikskomiteens felles forslag av 4. mai 2000, og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I sin resolusjon om det integrerte programmet for små og mellomstore bedrifter og håndverkssektoren⁽⁴⁾ oppfordret Europaparlamentet Kommisjonen til å framlegge forslag til behandling av problemet med forsinket betaling.
- 2) Kommisjonen vedtok 12. mai 1995 en rekommendasjon om betalingsperioder ved handelstransaksjoner⁽⁵⁾.
- 3) I Europaparlamentets resolusjon om kommisjonsrekommendasjonen om betalingsperioder ved handelstransaksjoner⁽⁶⁾ ble Kommisjonen oppfordret til å vurdere å forandre rekommendasjonen til et forslag til rådsdirektiv for framleggelse så snart som mulig.
- 4) Den økonomiske og sosiale komité vedtok 29. mai 1997 en uttalelse om Kommisjonens grønnbok om offentlige innkjøp i Den europeiske union: Betraktninger om framtiden⁽⁷⁾.
- 5) Kommisjonen offentliggjorde 4. juni 1997 en handlingsplan for det felles marked, der det ble understreket at forsinket betaling i økende grad er til hinder for et velfungerende felles marked.
- 6) Kommisjonen offentliggjorde 17. juli 1997 en rapport om forsinket betaling ved handelstransaksjoner⁽⁸⁾, med et sammendrag av resultatene fra en evaluering av virkningene av kommisjonsrekommendasjonen av 12. mai 1995.

- 7) Foretakene, særlig små og mellomstore bedrifter, pålegges tunge administrative og økonomiske byrder som følge av overdrevent lange betalingsperioder og forsinket betaling. Disse problemene utgjør dessuten en av hovedårsakene til insolvens, som truer foretaks eksistens og fører til at mange arbeidsplasser går tapt.
- 8) I visse medlemsstater avviker avtalefestede betalingsperioder betraktelig fra gjennomsnittet i Fellesskapet.
- 9) Ulikhetene som eksisterer mellom medlemsstatene med hensyn til regler og praksis for betaling, er til hinder for at det indre marked kan fungere tilfredsstillende.
- 10) Dette har den virkning at handelstransaksjoner mellom medlemsstatene begrenses betraktelig. Dette er i strid med traktatens artikkel 14, idet entreprenører skal kunne drive handel i hele det indre marked på vilkår som sikrer at transaksjoner over landegrensene ikke medfører større risiko enn innenlandsk salg. Det ville oppstå konkurransevridning dersom det fantes vesentlig forskjellige bestemmelser for innenlandske transaksjoner for transaksjoner over landegrensene.
- 11) De siste statistikkene viser at det i mange medlemsstater i beste fall ikke har skjedd noen bedring med hensyn til forsinket betaling etter at rekommendasjonen av 12. mai 1995 ble vedtatt.
- 12) Målet om å bekjempe forsinket betaling i det indre marked kan ikke i tilstrekkelig grad nås av medlemsstatene hver for seg, og kan derfor bedre nås på fellesskapsplan. Dette direktiv går ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette mål. Dette direktiv oppfyller dermed i sin helhet kravene som følger av nærhets- og forholdsmessighetsprinsippet, som uttrykt i EF-traktatens artikkel 5.
- 13) Virkeområdet for dette direktiv bør begrenses til å gjelde betalinger foretatt som vederlag for handelstransaksjoner, og skal ikke regulere transaksjoner foretatt med forbrukerne, renter i forbindelse med annen betaling som betaling i henhold til lovgivning om bruk av sjekker og vekslers, erstatningsutbetalinger, herunder betalinger foretatt av forsikringsforetak.
- 14) Det faktum at de frie yrker omfattes av dette direktiv, betyr ikke at medlemsstatene må behandle dem som foretak eller forretningsdrivende for formål som ikke omfattes av dette direktiv.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EFT L 200 av 8.8.2000, s. 35, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 48/2003 av 16. mai 2003 om endring av EØS-avtalens vedlegg XII (Fri bevegelse for kapital), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 39 av 31.7.2003, s. 14.

(1) EFT C 168 av 3.6.1998, s. 13, og EFT C 374 av 3.12.1998, s. 4.

(2) EFT C 407 av 28.12.1998, s. 50.

(3) Europaparlamentsuttalelse av 17. september 1998 (EFT C 313 av 12.10.1998, s. 142), Rådets felles holdning av 29. juli 1999 (EFT C 284 av 6.10.1999, s. 1) og europaparlamentsbeslutning av 16. desember 1999 (ennå ikke offentliggjort i EFT), europaparlamentsbeslutning av 15. juni 2000 og rådsbeslutning av 18. mai 2000.

(4) EFT C 323 av 21.11.1994, s. 19.

(5) EFT L 127 av 10.6.1995, s. 19.

(6) EFT C 211 av 22.7.1996, s. 43.

(7) EFT C 287 av 22.9.1997, s. 92.

(8) EFT C 216 av 17.7.1997, s. 10.

- 15) Dette direktiv definerer bare begrepet «tvangsgrunnlag», men regulerer ikke de ulike framgangsmåtene for tvangsfullbyrdelse av et slikt tvangsgrunnlag eller på hvilke vilkår tvangsfullbyrdelse av et slikt grunnlag kan stanses eller utsettes.
- 16) Forsinket betaling utgjør et avtalebrudd, og har i de fleste medlemsstater vært økonomisk fordelaktig for skyldnere på grunn av lave forsinkelsesrenter og/eller langsomme framgangsmåter for inndriving. Det er nødvendig med betydelige endringer, herunder erstatning til fordringshaverne for påløpte kostnader, for å snu denne utviklingen og sikre at konsekvensene ved forsinket betaling er av en slik art at de motvirker forsinket betaling.
- 17) Rimelig erstatning for kostnadene ved inndriving må vurderes, uten at det berører nasjonale bestemmelser som gir en nasjonal dommer myndighet til å tilkjenne fordringshaver erstatning for andre tap forårsaket av skyldners forsinkede betaling, idet det også må tas hensyn til at påløpte kostnader kan være dekket gjennom forsinkelsesrenten.
- 18) I dette direktiv omhandles også spørsmålet om lange avtalefestede betalingsperioder, og særlig visse avtalekategorier der lengre betalingsperioder i kombinasjon med begrenset avtalefrihet eller med høyere rentesatser kan rettferdiggjøres.
- 19) Dette direktiv bør forhindre at avtalefriheten misbrukes til skade for fordringshaver. Dersom en avtale hovedsakelig tjener det formål at skyldneren gis ytterligere likviditet på fordringshavers bekostning, eller dersom hovedleverandøren pålegger sine leverandører og underleverandører betalingsvilkår som ikke kan rettferdiggjøres på grunnlag av de betalingsvilkår som gjelder for hovedleverandøren selv, kan nevnte forhold anses som faktorer som utgjør et slikt misbruk. Dette direktiv berører ikke nasjonale bestemmelser om former for avtaleinngåelse, eller som regulerer gyldigheten av avtalevilkår som er urettferdige for skyldneren.
- 20) Konsekvensene ved forsinket betaling vil virke avskrekkende bare dersom de er kombinert med raske og effektive rettslige framgangsmåter for fordringshaveren. I samsvar med prinsippet om likebehandling i traktatens artikkel 12 skal slike framgangsmåter være tilgjengelige for alle fordringshavere som er etablert i Fellesskapet.
- 21) Det er ønskelig å sikre at fordringshavere skal kunne gjøre gjeldende eiendomsforbehold på et likebehandlingsgrunnlag i hele Fellesskapet, dersom bestemmelsen om eiendomsforbehold er gyldig i henhold til de nasjonale bestemmelser som gis anvendelse i henhold til internasjonal privatrett.
- 22) Dette direktiv bør regulere alle handelstransaksjoner, uansett om de finner sted mellom private eller offentlige foretak eller mellom foretak og offentlige myndigheter, med henblikk på det faktum at sistnevnte foretar en stor del av betalingene til foretakene. Direktivet skal derfor også regulere alle handelstransaksjoner

mellom hovedleverandører og deres leverandører og underleverandører.

- 23) Artikkel 5 i dette direktiv krever at ubestridte krav skal innføres i løpet av kort tid i samsvar med nasjonal lovgivning, men det kreves ikke at medlemsstatene vedtar noen bestemt framgangsmåte eller at de endrer sine eksisterende rettslige tiltak på noen bestemt måte —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Virkeområde

Dette direktiv får anvendelse på alle betalinger som gjøres som vederlag for handelstransaksjoner.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med

- 1) «handelstransaksjon», enhver transaksjon mellom foretak eller mellom foretak og offentlige myndigheter som fører til levering av varer eller yting av tjenester mot vederlag,

«offentlig myndighet», enhver offentlig oppdragsgiver eller enhet som definert i direktivene om offentlig innkjøp (92/50/EØF⁽¹⁾, 93/36/EØF⁽²⁾, 93/37/EØF⁽³⁾ og 93/38/EØF⁽⁴⁾),

«foretak», enhver organisasjon som handler innenfor rammen av sin egen uavhengige yrkesmessige eller økonomiske virksomhet, også når virksomheten utøves av én enkelt person,
- 2) «forsinket betaling», enhver overskridelse av frister, avtalefestede eller lovfestede, som gjelder betaling,
- 3) «eiendomsforbehold», en kontraktmessig avtale etter hvilken selgeren beholder eiendomsretten til varen inntil kjøpesummen er betalt i sin helhet,
- 4) «rentesats som anvendes av Den europeiske sentralbank ved dens viktigste refinansieringstransaksjoner», den rentesats som anvendes ved slike transaksjoner i forbindelse med anbudsinnbydelse til fast rente. Dersom en vesentlig refinansieringstransaksjon er foretatt etter en anbudsprosedyre med variabel rente, skal denne rentesatsen vise til marginalrentesatsen som er resultatet av anbudsinnbydelsen. Dette gjelder både for anbuds konkurranser med fast rentesats og med variabel rentesats,

(¹) EFT L 209 av 24.7.1992, s. 1.

(²) EFT L 199 av 9.8.1993, s. 1.

(³) EFT L 199 av 9.8.1993, s. 54.

(⁴) EFT L 199 av 9.8.1993, s. 84.

5) «tvangsgrunnlag», enhver avgjørelse, dom eller pålegg om betaling utsetdt av en domstol eller annen vedkommende myndighet, enten om omgående betaling eller delbetaling, som gir fordringshaver mulighet til å få kravet mot skyldner innkrevd ved tvangsfullbyrdelse. Tvangsgrunnlaget skal omfatte avgjørelser, dommer eller et pålegg om betaling som kan fullbyrdes på et foreløpig grunnlag selv om skyldneren anker avgjørelsen.

Artikkel 3

Renter ved forsinket betaling

1. Medlemsstatene skal sikre følgende:
 - a) renter som nevnt i bokstav d) skal betales fra og med dagen etter betalingsdagen eller etter utløpet av betalingsperioden fastsatt i avtalen,
 - b) dersom betalingsdagen eller betalingsperioden ikke er fastsatt i avtalen, skal rentene automatisk betales, uten at puring er nødvendig:
 - i) 30 dager etter datoen da skyldneren mottar fakturaen eller tilsvarende betalingskrav, eller
 - ii) dersom det er usikkert når skyldneren mottar fakturaen eller et annet betalingskrav, 30 dager etter at varene eller tjenestene mottas,
 - iii) dersom skyldneren mottar fakturaen eller tilsvarende betalingskrav før varene eller tjenestene mottas, 30 dager etter at varene eller tjenestene mottas, eller
 - iv) dersom det i avtalen eller ved lov er fastsatt en framgangsmåte for godkjenning eller kontroll som gjør det mulig å bekrefte at varene eller tjenestene er i samsvar med avtalen, og dersom skyldneren mottar fakturaen eller tilsvarende betalingskrav før eller på samme dato som slik godkjenning eller bekreftelse finner sted, 30 dager etter denne sistnevnte datoen,
 - c) fordringshaveren skal ha rett til å kreve forsinkelsesrente i den utstrekning vedkommende
 - i) har oppfylt sine avtale- og lovfestede forpliktelser, og
 - ii) ikke har mottatt det utestående beløp ved forfall, med mindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen,
 - d) rentesatsen for forsinkelsesrenter (den «lovfestede rentesatsen») som skyldneren skal betale, skal tilsvare summen av den rentesats som anvendes av Den europeiske sentralbank ved den seneste viktige refinansieringsstransa ksjon banken foretok før første kalenderdag i det aktuelle halvår («referanserenten»), pluss minst sju prosentpoeng («marginen»), med mindre noe annet er fastsatt i avtalen. For en medlemsstat som ikke deltar i tredje fase av Den økonomiske og monetære union, skal ovennevnte referanserentesats over være den tilsvarende satsen som fastsettes av den nasjonale sentralbank. I begge tilfeller skal referanserentesatsen som gjelder den første kalenderdag i det aktuelle halvår, anvendes i de påfølgende seks måneder.

e) Med mindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen, skal fordringshaveren ha rett til å kreve rimelig erstatning fra skyldneren for alle relevante inndrivelseskostnader som er påløpt på grunn av sistnevntes forsinkede betaling. Når slike inndrivelseskostnader fastsettes, skal prinsippene om klarhet og forholdsmessighet med hensyn til den aktuelle gjeld respekteres. Såfremt ovennevnte prinsipper overholdes, kan medlemsstatene fastsette et høyeste beløp med hensyn til inndrivelseskostnader for forskjellige nivåer av gjeld.

2. For visse avtaletyper som bestemmes av nasjonal lovgivning, kan medlemsstatene fastsette fristen etter hvis utløp rente skal betales, til høyst 60 dager, forutsatt at de forbyr avtalepartene å overskride denne fristen, eller fastsetter en obligatorisk rentesats som er vesentlig høyere enn den lovfestede rentesatsen.

3. Medlemsstatene skal fastsette at en avtale om betalingsdag eller om følgene av forsinket betaling som ikke er i samsvar med bestemmelsene i nr. 1 bokstav b)-d) og nr. 2, enten ikke skal være bindende, eller at den kan gi grunnlag for et erstatningskrav dersom avtalen, alle sakens omstendigheter tatt i betraktning, herunder god handelspraksis og produktets art, klart er urimelig for fordringshaveren. Når det skal tas stilling til hvorvidt en avtale er klart urimelig for fordringshaveren, skal det blant annet tas hensyn til om skyldneren har objektive grunner til å fravike bestemmelsene i nr. 1 bokstav b)-d) og nr. 2. Dersom en slik avtale anses som åpenbart urimelig, skal de lovfestede vilkårene gjelde, med mindre nasjonale domstoler fastsetter andre, rimelige vilkår.

4. Medlemsstatene skal sørge for at det i fordringshavernes og konkurrentenes interesse finnes egnede og virkningsfulle midler for å stanse fortsatt bruk av vilkår som er klart urimelige i henhold til nr. 3.

5. Midlene omtalt i nr. 4 skal omfatte bestemmelser som gir organisasjoner som har eller som er offisielt anerkjent som å ha en rettmessig interesse i å representere små og mellomstore bedrifter, adgang etter vedkommende nasjonale lovgivning til å framlegge en sak for domstolene eller for vedkommende forvaltningsmyndighet på det grunnlag at standardavtalevilkår er klart urimelige i henhold til nr. 3, slik at de kan anvende egnede og virkningsfulle midler for å stanse fortsatt bruk av slike vilkår.

Artikkel 4

Eiendomsforbehold

1. Medlemsstatene skal sørge for, i samsvar med gjeldende nasjonale bestemmelser i henhold til internasjonal privatrett, at selgeren beholder eiendomsretten til varene inntil de er betalt i sin helhet, såfremt en bestemmelse om eiendomsforbehold er uttrykkelig avtalt mellom kjøperen og selgeren før overlevering av varene.
2. Medlemsstatene kan vedta eller beholde bestemmelser om delbetalinger som skyldneren allerede har betalt.

*Artikkel 5***Framgangsmåter for inndrivelse ved ubestridte krav**

1. Medlemsstatene skal sikre at et tvangsgrunnlag vanligvis kan oppnås innen 90 kalenderdager etter at fordringshaverens inngivelse av stevning eller anmodning om rettsbehandling for en domstol eller annen vedkommende myndighet, uansett gjeldsbeløpets størrelse, forutsatt at ikke gjelden eller aspekter ved framgangsmåten bestrides. Medlemsstatene skal oppfylle denne forpliktelse i samsvar med sine respektive nasjonale lover og forskrifter.
2. De respektive nasjonale lover og forskrifter skal anvendes på samme vilkår for alle fordringshavere etablert i Det europeiske fellesskap.
3. Ved beregningen av perioden på 90 kalenderdager nevnt i nr. 1 skal følgende ikke inngå:
 - a) frister for forkynnelse av dokumenter,
 - b) eventuelle forsinkelser forårsaket av fordringshaveren, for eksempel tid som kreves for å beriktige anmodninger.
4. Bestemmelsene i denne artikkel berører ikke bestemmelsene i Brussel-konvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker⁽¹⁾.

*Artikkel 6***Innarbeiding i nasjonal lovgivning**

1. Medlemsstatene skal innen 8. august 2002 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommissjonen om dette.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.
2. Medlemsstatene kan opprettholde eller vedta bestemmelser som er gunstigere for fordringshaveren enn de som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv.

3. Ved innarbeiding av dette direktiv i nasjonal lovgivning kan medlemsstatene utelukke
 - a) gjeld som er gjenstand for insolvensbehandling innledet mot skyldneren,
 - b) avtaler som er inngått før 8. august 2002, og
 - c) rentekrav på beløp under fem euro.
4. Medlemsstatene skal oversende Kommissjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.
5. To år etter 8. august 2002 skal Kommissjonen foreta en undersøkelse om blant annet den lovfestede rentesatsen, avtalefestede betalingsfrister og forsinket betaling for å vurdere virkningen på handelstransaksjoner og hvordan regelverket virker i praksis. Resultatene av denne og andre undersøkelser skal meddeles Europaparlamentet og Rådet, og skal om nødvendig vedlegges forslag til forbedring av dette direktiv.

*Artikkel 7***Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

*Artikkel 8***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Luxembourg, 29. juni 2000.

For Europaparlamentet

N. FONTAINE

President

For Rådet

M. MARQUES DA COSTA

Formann

⁽¹⁾ EFT C 27 av 26.1.1998, s. 3 (konsolidert utgave).